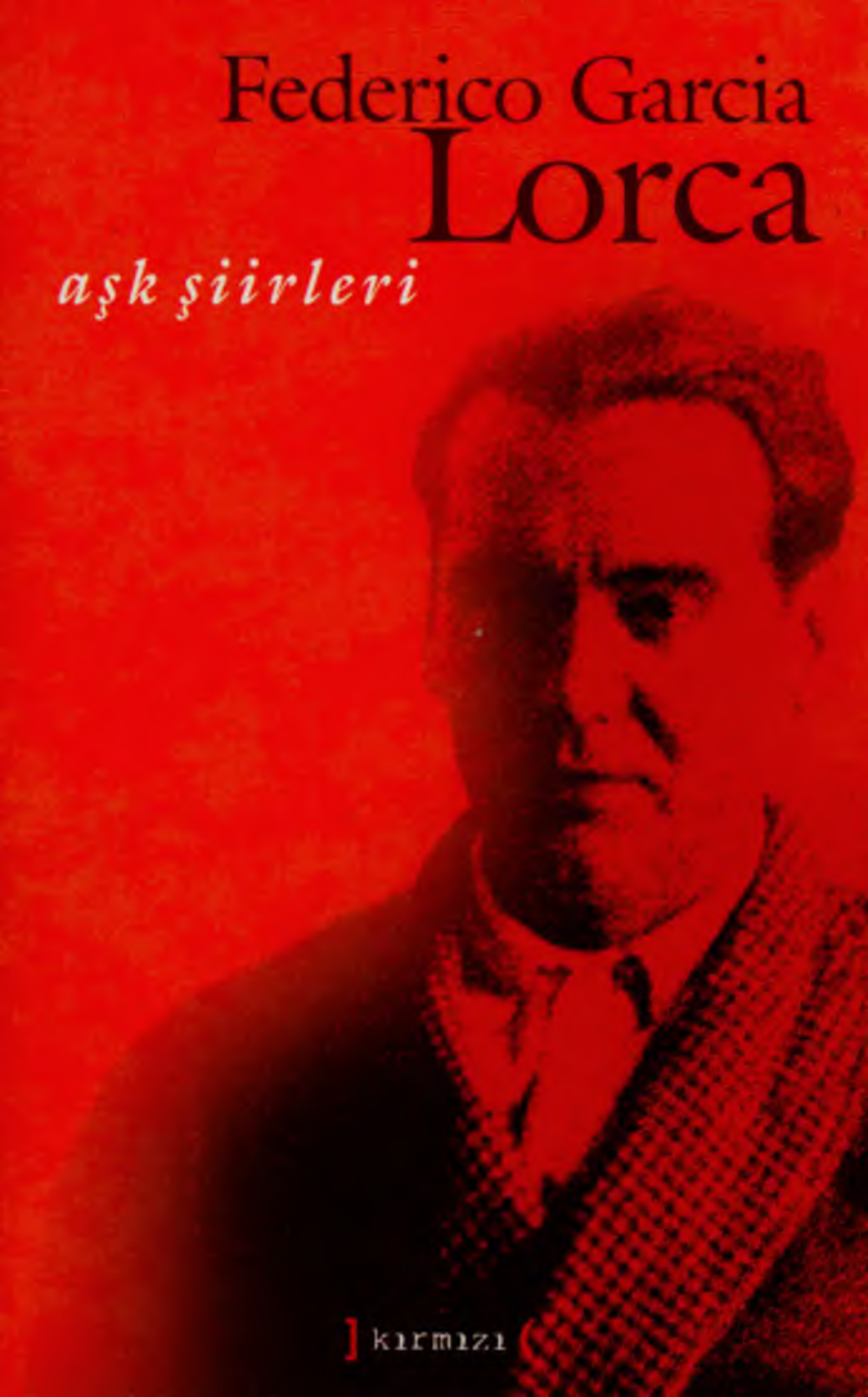
Federico Garcia Lorca

aşk şiirleri

] kırmızı

AŞK
ŞİİRLERİ

AŞK
ŞİİRLERİ

FEDERICO GARCIA LORCA

ISBN 975-9169-27-4

AŞK ŞİİRLERİ / FEDERICO GARCIA LORCA

Birinci Baskı: Kırmızı Yayınları, Nisan 2007, İstanbul

Genel Yayın Yönetmeni: Fahri ÖZDEMİR
Editör: Aylin EROGLU

Kapak Tasarımı: Akçura Serap ERTEMİN

Dizgi: Kırmızı Yayınları
Baskı ve Cilt: Euromat

© Kırmızı Yayınları, 2007, İstanbul
Bütün hakları saklıdır.

Kırmızı Yayınları
Bağdat Caddesi No. 142/13 Maltepe / İSTANBUL
Tel: (0.216) 371 36 29

Kırmızı Yayınları bir OPUS LTD. ŞTİ. kuruluşudur.

AŞK ŞİİRLERİ

FEDERICO GARCIA LORCA

YAYIMA HAZIRLAYAN
FAHRİ ÖZDEMİR

"... bu kurtlar sofrasında elimden tutan;
dost ve ağabeyim
Enis BATUR'a..."

Federico García Lorca.

"... Bir görsem geçtiğini
Elvira kapısından,
öğrensem de adını
koyversem gözyaşlarımı..."

ÜÇ IRMAĞIN KÜÇÜK BALADI

Guadalquivir ırmağı akar
portakallar, zeytinlikler arasında.
Granada'nın iki ırmağı
iner kardan buğdaya.

Ah, aşk
gitti gelmez bir daha.

Nar çiçeği sakalıyla
akar Guadalquivir ırmağı;
Granada'nın iki ırmağı
birinden kan akar
öbüründen gözyaşı.

Ah, aşk
savruldu rüzgârda!

Yelkenli gemiler için
bir yol vardır Sevila'da;
ve küreklere asılan iç çekmelerdir yalnızca
Granada'nın suyunda.

Ah, aşk
gitti gelmez bir daha.

Guadalquivir yüksek bir kule
ve rüzgârdır portakal bahçelerinde.
Dauro ve Genil ölü kaleciklerdir
göletler üstünde.

Ah, aşk
savruldu rüzgârda!

Kim der ki
çığlıkların alevini sular taşımakta!

Ah, aşk
gitti gelmez bir daha.

Ey Endülüs, portakal çiçeği taşı
zeytin taşı sularına

Ah, aşk
savruldu rüzgârda!

(Türkçesi: Fahri ÖZDEMİR)

ÜÇ NEHRİN KÜÇÜK BALADI

Salvador Quintero'ya

Portakalların zeytinlerin arasından
akıp gidiyor Guadalquivir nehri.
Gırnata'nın iki ırmağı
kardan buğdaya iniyor.

Ah, aşk
gitti de gelmez

Guadalquivir nehri
nar çiçeği sakallı.
Gırnata'nın iki ırmağından
biri ağlıyor
kanıyor biri.

Ah,
rüzgârda giden aşk!

Yelkenli gemiler için
Sevilya'da bir yol var;
ama Gırnata'nın suyunda
yalnız iç – çekmeler var.

Ah, aşk
gitti de gelmez!

Guadalquivir yüce kule
portakal bahçelerinde rüzgâr.
Dauro ve genil
küçük, ölü kuleler
gölcükler üstünde.

Ah,
rüzgârda giden aşk!

Kim der sular taşır
çığlıklı alevi!

Ah, aşk
gitti de gelmez!

Portakal çiçeği taşı ey Endülüs,
zeytin taşı,
denizlerine.

Ah,
rüzgârda giden aşk!

(Türkçesi: Sabri ALTINEL)

ÜÇ IRMAĞIN KÜÇÜK BALADI

Akar Guadalkivir
Portakallar, zeytinler arasında.
Eşleşmiş ırmakları Gırnata'nın
inerler kardan buğdaya.

Ah, sevda
gitti, dönmez bir daha!

Akar Guadalkivir
nar çiçeği sakalıyla.
Eşleşmiş ırmakları Gırnata'nın
biri kandır, öbürü ağıtsa.

Ah, sevda
Karıştı gitti havaya!

Yelkenli gemilere
bir yol bulur Sevilya;
iç çekişlerdir sâde
asılan küreklere
Gırnata sularında.

Ah, sevda
gitti, dönmez bir daha!

Guadalkivir bir yüksek kule
rüzgârdır portakal çiçeklerine.

Ölü kuleciklerdir Dauro ve Cenil
gölcüklerin üstünde.

Ah, sevda
gitti, dönmez bir daha!

Kim der ki sudur taşıyan
çığlıkların saf ateşini!

Ah, sevda
gitti, dönmez bir daha!

Portakal çiçeği taşı Endülüs,
zeytin taşı denizlerine.

Ah, sevda
karıştı gitti havaya!

(Türkçesi: Adnan ÖZER)

DÜŞ

Serili yüreğim soğuk çeşme başında.
(Ört onu ağlarınla
unutuş örümceği)
Suları şarkısını söylüyordu ona.
(Ört onu ağlarınla
unutuş örümceği)

Yüreğim aşklarından söz açtı uyanıp da.
(Ört onu ağlarınla
unutuş örümceği)
Gölgeler belirdi akan suda.
(Ört onu ağlarınla
unutuş örümceği)

Atıverdi yüreğim kendini o soğuk suya.
(Ört onu ağlarınla
unutuş örümceği)
Su almış götürür onu mutlu şarkısıyla.
(Ört onu ağlarınla
unutuş örümceği)

(Türkçesi: Adnan ÖZER)

DÜŞ

Soğuk çeşme başında dinlenirken yüreğim;
(Sar kollarınla onu,
unutuşun örümceği.)

Seslendirirken çeşmenin suyu ezgisini;
(Sar kollarınla onu,
unutuşun örümceği.)

Delişmen yüreğim söylerken sevda sözleri;
(Gizeminle doku onu,
sessizliğin örümceği)

Ağardı akan suyun gölgesi;
(Gizeminle doku onu,
sessizliğin örümceği.)

Bırakıverdi yüreğim serin suya kendini;
(Ah uzaklar ah beyaz eller,
değiştirse bu suyun gidişini.)

Sürükler onu su ezgisiyle neşeli;
(Kalmadı hiçbir şey artık,
uzaklar ve beyaz ellerden gayri.)

(Türkçesi: Falıri ÖZDEMİR)

BİR TEMMUZ GÜNÜNE BALAD

Gümüş çıngıraklar
takar burada öküzler.

– Nereye, kızcağızım,
güneşten, kardan?

– Papatyalara giderim
şu yeşil çayırlıktan.

–Çayır çok uzaktadır
Korkarsın oralarda.

– Kuyuya, karanlığa aşığım,
Neden korkayım.

– Güneşten kork, kızcağızım,
güneşten, kardan

– Ayrıldı saçlarımdan
hiç dönmemek üzere.

– Kimlerdensin ak kızım?
Hangi ilden?

– Sevda diyarından,
pınar başlarından.

Gümüş çıngıraklar
takar burada öküzler.

– Ne taşırsın ağzında
böyle tutuşturan seni?

– Sevdanın yıldızını,
bir yanı ölü, diri bir yanı.

– Ne taşırsın göğsünde
pek hafif ve pek ince?

– Sevdanın kılıcını,
bir yanı ölü, diri bir yanı,

– Ne taşırsın gözlerinde,
kara ve güneş yüklü?

– Beni hep yaralayan
hüzünlü düşüncemi.

– Niye taşırsın bu
ölüm karası urbayı?

– Ah, acılı ve talihsiz
dul kaldım gencecikken!

– Başlara çelenk olmuş
bir Defneler Beyi'nden.

– Kimi arıyorsun böyle sen,
kimseye gönül vermezken?

– Bedenini ararım
O Defneler Beyi'nin.

– Aşkı arıyorsun demek,
sen vefasız küçük dul.

– Bir aşk arıyorsun,
herhal kavuşursun.

– Gökyüzü yıldız dolsa,
hepsini isterim ben,
gönül eşim nerdedir bilmem.

Ölüp kaldı sularda,
kar sularında,
örtülü karanfiller
ve özlemlerle.

– Ah, selviliklerden
kopup gelen şövalye,
versem sana gönlümü
aylı bir gecede.

Ah düşte güzel Isis!
öyküsü çocukları
dilinde gezen
balsız kız.
Yüreğimi sunuyorum sana,
al kadınların
gözleriyle yaralı
güçsüz yüreği.

– Tanrı'yla kalmalısın
sen sevdalı şövalye.

– Ben gidip arayayım
o Defneler Beyi'ni..

– Hoşça kal hanım kızım,
uyuyan gülüm, hoşça kal,
sen gidersin sevgiye,
ben giderim ölüme.

Gümüş çıngıraklar
takar burada öküzler.

Bir çeşme olmuş akar
benim kanayan yüreğim.

(Türkçesi: Adnan ÖZER)

CANIMIN GÖLGESİ

Canımın gölgesi
alfabeler gurubundan kaçar,
kitaplar
ve sözlerin sisinden geçer.

Canımın gölgesi!

Varınca özlemin durduğu
çizgiye,
dönüşüverdi gözyaşı damlası
ruh mermerine.
(Canımın gölgesi!)
Siliniyor
acının damlası;
kalıyor gene de özü ve nedeni
içimde eski bir dudaklar,
eski bir bakışlar öğlesinin.

Bir bulanık geçit
kararmış yıldızlardan,
dolanıyor nerde silinmiş
özlemlerime.

Canımın gölgesi!

Ve bir sanrı
yönetiyor bakışlarımı.
Görüyorum
bozulan aşk sözcüğünü.

Ey bülbül!
Bülbülüm benim!
Nice şakırsın?

(Türkçesi: Adnan ÖZER)

İŞİN DOĞRUSU

Ahhhh!...
zor artık iflah olmam ben
bu sevdaya düştüm düşeli.

İşte bu sevdadan
esen yelin canımı yakması,
yüreğimin derin sızısı,
ve de şapkamın can acıtması.

Yok mu satın alacak
elimdeki şu kurdeleyi,
ak iplikten şu kederi
ak mendiller dokuyacak?

Ahhh!...
zor artık iflah olmam ben
bu sevdaya düştüm düşeli.

(Türkçesi: Fahri ÖZDEMİR)

DOĞRUSU

Ah, neler geldi başıma
seni sevdim seveli!

Yel değdi de yandı canım,
aşkından, hem yüreğim,
hem de kasketim.

Kim satın alacak beni,
bendeki bu kurdeleyi,
bu ak iplikten bedeni,
mendiller dokumaya.

Ah, neler geldi başıma
Seni sevdim seveli!

(Türkçesi: Adnan ÖZER)

GERÇEK BU

Ah! Ne güç iş
seni sevdiğim gibi sevmek!

Sana duyduğum aşktan
canımı acıtır hava
canımı acıtır yüreğim
şapkam canımı acıtır.

Kim satın alır benden
şu elimdeki kurdeleyi,
beyaz iplikten şu kederi
mendil yapmak için?

Ah! Ne güç iş
Seni sevdiğim gibi sevmek!

(Türkçesi: Sabri ALTINEL)

TAN AĞARIRKEN

Lâkin
aşk gibi kördür
okları fırlatanlar.

Yeşil gecenin üstüne
sıcak renklerini çizer
tan ağarırken
oklar.

Yırtıyor moraran bulutları
ayın omurgası,
çiğle dolarken
ok kılıfları.

Ah! Ama ah!..
Lâkin
aşk gibi kördür
okları fırlatanlar.

(Türkçesi: Fahri ÖZDEMİR)

ALACAKARANLIK

Ama aşk gibi kördür
saeta'ları fırlatanlar.
Sıcak gökkuşağı izleri bırakır
yeşil gecenin üstünde
saeta'lar.

Mor bulutları yarıyor
ayın omurgası,
çiğle dolar
ok kılıfları.
Ah! Aşk gibi
aşk gibi kördür
saeta'ları fırlatanlar.

(Türkçesi: Sabri ALTINEL)

SABAH PAZARINA GAZEL

Bir görsem geçtiğini
Elvira kapısından,
öğrensem de adını
koyversem gözyaşlarımı.

Saatin dokuzunda hangi solgun ay
kana boyadı benzini?
Kimdir toplayan
karda tutuşmuş tohumunu.
Hangi tıkız kaktüs dikeni
katletti billûrunu?

Bir görsem geçtiğini
Elvira kapısından,
İçsem de gözlerini
koyverrsem gözyaşlarımı.

Reva mıdır ettiğin yaygara
çarşıda diklenip de!
Neyin nesi o delişmen karanfil
buğday yığınlarında!
Nasıl uzağım yanıbaşında bile,
nasıl yakınım koyup gittiğinde!

Bir görsem geçtiğini
Elvira kapısından
oylukların titretse canımı
koyversem gözyaşlarımı.

(Türkçesi: Adnan ÖZER)

SABAHLEYİN KURULAN PAZARA GAZEL

Görmek istiyorum geçtiğini
Elvira kemerinden,
Adını öğrenmek
Ağlamak için.

Hangi soluk ay saat dokuzda
Çeker yanaklarından kanı?
Senin tohumunu kim toplar
Kardaki ansızın alevlenmenin?
Kırar işlenmiş camlarını
İğneleri hangi kaktüslerin?

Göreceğim geçtiğini
Elvira kemerinden,
Gözlerini içmek
Ağlamak için.

Nasıl yükselir pazarda
Beni azarlayan sesin!
Nasıl bitkindir o karanfil
Mısır yığınlarında duran!
Yanındayken nasıl sana uzağım,
Nasıl yakınındayım gittiğin zaman!

Göreceğim geçtiğini,
Elvira kemerinden,
Kalçalarını duymak
Ağlamak için.

(Türkçesi: Ülkü TAMER)

SABAH ÇARŞISI GAZELİ

Görmek istiyorum geçişini senin
Elvira kemerinden,
öğrenmek için adını
ağlamaya başlamak için.

Hangi gri ayı saat dokuzun
çekti kanı yanaklarından?
Kimler topluyor tohumunu,
karlarda kızaran?
hangi kaktüs iğnesi
Öldürüyor kristalini?

Elvira kemerinden
göreceğim geçişini senin,
gözlerini içmek için
ağlamaya başlamak için.

Nedir bu çığlığın çarşıda
cezalandırmak için beni?
Buğday yığınları arasında
ne garip karanfil?
Ne kadar uzağım senden
seninleyken,
ne kadar yakınım sana
sen gittiğin zaman.

Elvira kemerinden
geçişini göreceğim senin,
kalçalarına dokunmak için
ağlamaya başlamak için.

(Türkçesi: Sabri ALTINEL)

AYAĞI KARINCALI

Yalnız bir kadın sanmıştım önce
Oysa kocasını aldatan biri
Irmağın orda buluştuk
Gece, Santiago gecesi,
Işıklar sönüp birer birer
Yanmaya durunca ateşböcekleri.
Son birikintisinde şehrin
Dokundum uykulu memelerine
Türkülü çiçeklerin dalları gibi
Göğsü gözlerime açılıverdi.
Ve on iki hançerin bir kerede
Yırttığı ipek gibi sinirli
Hışırtısı kulaklarında
Kolalanmış eteklerinin.
Işıksız tepeleri ağaçların
Yollar boyunca kocaman kocaman
Ve ufak köpeklerin ufku
Irmaktan ötelere havlıyordu.

Ne varsa üstünden atlayıp geçtik
Böğürtlenler, dikenler karaçalılar.
Saçındaki topuzun yere yatınca
Yumuşak toprakta açtığı çukur,
Ben boyunbağımı attığım zaman
Çözüşü onun da düğmelerini,
Sıra silahlı kemerime gelince
Sıyrılışı giysilerinden ardarda,
Sümbüllerin mi kurbağaların mı
Olamaz hiçbirini böyle bir teni,
Ne de billurun ayışığında
Sunabildiği var bu ışıltıyı
Kalçaları altımda kaçışıyordu
Hani ürkmüş balıklar gibi
Bir yanı tutuşmuş, ateş çemberi

Bir yanı buza kesilmiş, sepserin,
O gece dörtnala gördüm kendimi
Sedeften, küçük bir taya binmişim
Gördüm, ne dizgin ne de üzengi
At koşturuşlarımın en güzelini.
Neler anlattı sevişirken
Ama söyleyemem erkeğim ben
Hem böyle ağzı sıkı görünmemi
Aydınlık akıl da istiyor zaten.
Öpüşlere, toz toprağa bulanmış
Uzaklaştık kıyının ordan
Süsenler silahlarını ayarlıyordu
Gecenin esintilerine karşı.

Dürüst bir çingene olarak
Üstüme düşeni yaptım ben de
Koca bir dikiş sepetini
Armağan ettim ayrılırken,
Ama kuşkusuz sürekli bir aşkı
Aklımın ucuna bile getirmemiştim,
Çünkü hâlâ, evli değilim, diyordu
Kocasına bunu bunu yapıp da
Yürüdüğümüzde ırmağa doğru.

(Türkçesi: Cemal SÜREYA)

ROMA'YA DOĞRU HAYKIRIŞ

(Chrysler Building'in üst katından)

Binalar binalar usulca yaralanmış
Güneşten kılıçlarla inceden
Mercan bir elle çekiştirilip örselenmiş bulutlar,
Alevden bir çekirdeğin ağırlığını tadan bir elle,
Camgözleri andıran arsenik balıkları
Camgöz balıkları, gözyaşı damlacıkları gibi, bir artışı
kökleştirmek için,
Ve yaralayan güller,
Kan borularına oturmuş iğneler
Düşman dünyalar ve şiirle örtük aşklar
Hepsi de üstüne yıkılacak senin hepsi de, büyük
kubbenin üstüne
Görüyorum –bir adam göz kamaştırıcı bir güvercinin
üstüne işiyor–
Binlerce çanla çevrili kubbe.

Çünkü hiç kimse kalmadı ekmeği, şarabı bölüşecek
Hiç kimse ölümün ağzında ot yetiştirecek
Hiç kimse dinlenmenin dokusunu liflerine ayıracak
Hiç kimse fillerin yaralarına gözyaşı dökecek
Sadece bir milyon demirci var sadece
Geleceğin çocukları için zincirler döğen
Bir milyon marangoz
Haçsız tabutlar çakan
Ve sadece bir yas kalabalığı
Baloya az kala düğmelerini çözen,
Diyorum, güvercini aşağılayan o adam konuşmalıdır
Sütunların arasında çırılçıplak haykırmalıdır
Cüzamına eğilmek için bir böcek olmalı
Ve öyle korkunç ağlamalıdır ki
Gözyaşlarının
Yüzükleri ve elmas telefonları sıyrılıp gitmelidir.

Ama işte o beyazlara bürünmüş adam
Bilmiyor başakta saklanan gizi
Bilmiyor iki canlı bir kadının iniltisini
Bilmiyor ki İsa bugün de su verebilir
Bilmiyor ki şu gümüş parçası hesapsız öpüşleri
yakmakta
Sülünün aptal gagasına koymaktadır kuzunun kanını

Öğretmenler çocuklara
Dağdan kopan olağanüstü bir ışık gösteriyor
Ama çıka çıka bundan bir lağım çıkıyor sonunda
Ortasında koleranın karanlık perileri bağrışıyor
Öğretmen sofuca tütsülü iri kubbeleri gösteriyor

Ama heykellerin altında aşk yok

Aşk yok kesin billurdan gözlerin altında
Aşk açlığın hırpaladığı vücutlarda duruyor
Sel baskınına karşı koyan ufak barınakta;
Aşk açlık yılanlarının birbirini yediği hendeklerde
duruyor
Martı ölülerini sallayan hüzünlü denizde
Ve yastığın altına gömülmüş kapkaranlık öpüşte
duruyor.
Ama saydam elli ihtiyar
Aşk, diyecek, aşk, aşk,
Milyonlarca can çekişmesi içinde:
Aşk, diyecek, aşk, aşk,
Sevecenliğin titrek kumaşı içinde;
Barış, diyecek, barış, barış,
Bıçak ürpertileri ve dinamit yığınları arasında
Aşk, diyecek, aşk, aşk,
Dudakları bir gümüşe dönüşene kadar
Bunları diyecek.

Yine de yine de ah yine de
Tükrük hokkalarını kaldırmakla görevli zenciler,
Başöğretmenin soluk dehşeti altında tir tir çocuklar,
Maden kuyularında gazla zehirlenmiş kadınlar
Yaşamalarını çekice, kemana, buluta bağlamış
kalabalıklar
Kafalarını duvara vurur gibi bağıracaklar
Bağıracaklar kubbelerden başları dönmüş
Bağıracaklar ateşten başları dönmüş
Kardan başları dönmüş
Başları pisliğe bulanmış
Bağıracaklar toplanmış bütün geceler gibi
Kentler küçük kızlar gibi titreyene kadar
Öyle korkunç bir sesle bağıracaklar.

Ve müziğin, yağın mapusanelerini yerle bir ediyor,
Her sabah ekmeğimizi yeniden istediğimiz için
Alıç çiçeğimizi ve tanelenmiş sürekli sevecenliğimizi
Meyvelerini herkese sunan dünyanın
Gerçekleşsin diye isteği.

(Türkçesi: Cemal SÜREYA)

DURAĞANLIK VE SON EZGİ

İşte akşamın karanlığı çöküyor.

Aysa renklerini dövüyor
akşamın örsünde.

İşte akşamın karanlığı çöküyor.

Ve koca bir ağaç giyinmiş
Yaptığı giysisini ezgilerinin sözlerinden.

İşte akşamın karanlığı çöküyor.

Beni görmek için geleceksen
fırtınanın kollarındaki yollarda

İşte akşamın karanlığı çöküyor.

Gözü yaşlı bulacaksın beni
koca kavakların altında.
Ah, Esmerim!..
Gözü yaşlı bulacaksın beni.

(Türkçesi: Fahri ÖZDEMİR)

THAMAR İLE AMNON

Ay gökyüzünde dönüyor
susuz toprakların üstünde
serperken dört yana yaz
kaplan mırıltılarını ve alevi.
Üzerinde düz damların
çınlıyor metal sinirler.
Bir esinti dalga dalga
yünlü meleyişlerle geliyor.
Yüzü kapanmış yaralarla
dolu toprak uzanıvermiş
ve titriyor dağlanırken sivri
uçlarıyla ak ışıkların.

Thamar düş görüyordu
boğazında ötüşen kuşların
soğuk davulları dinleyerek
ay ışığıyla dolu gitarları.
Çıplaklığı damın üstünde
–palmiyenin sivri iğnesi–
karnına kar çiçekleri istiyor
ve sırtına dolu taneleri.

Thamar türkü söylüyordu
çırılçıplak, taraçadan
ayaklarının dibinde
dönen beş buzdan güvercin.
Amnon, ince ve keskin,
kulesinden ona baktı,
kasığı köpük içinde
sakalında titremeler.

Ak aydınlıkta çıplak
taraçaya ilerledi,
dişlerinin arasında
saplanan bir ok ıslığı.
Ve Amnon sonra baktı
yuvarlak, alçakta aya
tam ortasında dipdiri
memeleri kardeşinin.

Amnon saat üç buçukta
döndü yatağına uzandı.
Bütün oda neler çekti
kanat dolu gözlerinden.
Ağır gün, köyleri esmer
kumların altına gömdü.

Çıkardı tez solan mercanlarını
yıldız çiçeklerinin ve güllerinin.
Kuyuların dibinden tutsak su
testilerde sessizliğe açıldı.
Kök yosunları içinde kobra
yatarak türküsünü söyledi.
Amnon inledi yatağının
gölgeli serin örtüsü altında.
Titremenin sarmaşığı
yanan gövdesini kaplıyor.

Usulca girdi Thamar
odanın sessizliğine
Tuna ve damar renginde
uzak izlerle tedirgin.
"Thamar oy gözlerimi
sürekli şafağınla.
Kanımın iplikleri bak
kucağına dantelalar örüyor."

"Rahat bırak beni kardeş.
Omuz başlarında öpüşlerin
arılar ve ince esintiler
çifte uğultusu flütlerin."
"Thamar, kabarık memelerinde
iki balık var beni çağıran,
ve ucunda parmaklarının
gizli bir gülün mırıltıları."

Tam yüz atlısı kralın
sıralanmış avluya kişniyor.
Zorluyor çanaklarda güneş
asma çardağının örgüsünü
şimdi yakalıyor saçlarından
şimdi yırtıyor gömleğini.
Ilık mercanlar bir sarışın
haritaya ırmaklar çiziyor.

Ah neydi yükselen çığlıklar
evlerin pencerelerinden!
Neydi kalınlığı hançerlerin
harmaniyelerin, yırtılan!
Merdivenlerde üzgün
köleler dolaşıp duruyor.
Oynuyor kalçalar ve kokları
durgun bulutların altında.

Thamar'ın yöresinde çepeçevre
ağlaşıyor çingene kızoğlankızlar.
Ve birileri topluyor damlalarını
kurban edilmiş çiçeğinin.
Kilitli yatak odalarında
kızarıyor ak çarşaflar.
Mırıltılarıyla ılık şafağın
balıklar ve asma dalları değişiyor.

Argın ırza geçici Amnon
kaçtı atma atlayıp
zenciler oklar attılar
mazgallardan kalelerden.
Ve dörtnalı kaçan atın
olunca dört uzak yankı
bir makas alarak Davud
harpının tellerini kesti.

(Türkçesi: Onat KUTLAR)

SEZİLMEMİŞ AŞKA GAZEL

Karnındaki karanlık manolyanın
Kimseler anlamadı kokusunu.
Acıttığını kimseler bilemedi
Dişlerinle sıktığın o aşk kuşunu.

Binlerce acem tayı uykuya yattı
Alnının ay vurmuş alanında,
O senin kar düşmanı göğsünü
Kucaklarken dört gece kollarımla.

Bakışın, tohumların solgun dalıydı
Alçılar, yaseminler arasından.
Aradım vermek için yüreğimde
O fildişi mektupları her zaman diyen.

Her zaman: acımın bahçesi benim
Gövden her zaman, her zaman şaşırtıcı
Damarlarının kanıyla dolu ağzım,
Ağzın ölümüm için söndürdü ışığını.

(Türkçesi: Ülkü TAMER)

UMUTSUZ AŞKA GAZEL

İstemiyor gelmeyi gece,
ne sen gelesin
ne de ben gidebileyim diye.

Ama ben gideceğim
şakaklarımı parçalasalar da akrepten güneşler.

Ama sen geleceksin
tuz yağmurlarında yanmış dilinle.

İstemiyor gelmeyi gün,
ne sen gelesin
ne de ben gideyim diye.

Ama ben gideceğim
örselenmiş karanfilimi kurbağalara bırakıp.

Ama sen geleceksin
karanlığın kokuşmuş pisliklerinden.

Ama istemiyor gelmeyi ne gece ne de gündüz;
çünkü yanmamı istiyor senin sevdandan,
senin de benim sevdamdan.

(Türkçesi: Fahri ÖZDEMİR)

UMUTSUZ AŞKA GAZEL

Gelmek istemiyor gece,
Gelmeyişin ondan,
Benim gidemeyişim.

Gideceğim ama,
Akrepten güneşler bile yese şakaklarımı.

Geleceksin ama,
Tuzlu yağmurların yaktığı dilinle.

Gelmek istemiyor gün,
Gelmeyişin ondan,
Benim gidemeyişim.

Gideceğim ama,
Bırakıp çiğnenmiş karanfilimi kurbağalara.

Geleceksin ama,
Çamurlu lağımlarından karanlığın.

Gelmek istemiyor ne gün ne gece,
Ölebilirim senin için,
Ölebilirsin, ondan.

(Türkçesi: Ülkü TAMER)

DİNLENEN KADINA KASİDE

Seni çıplak görmek, toprağı hatırlamaktır.
Düzgün toprağı, atlardan temizlenmiş.
Gümüş sınırlı o kamışsız toprağı,
Geleceğe kapanmış saf durumuyla.

Seni çıplak görmek, arzusunu anlamaktır yağmurun
Her zaman o çelimsiz biçimleri arayan,
Ya da ateşini denizin, kocaman yüzü
Yanakların ışığını bulamadığı an.

Kan yankılanacak yatak odalarından,
Parıldayan bir kılıçla gelecek;
Ama kurbağanın, morun yüreği
Nerde saklanmış, bilmeyeceksin.

Senin karnın köklerin savaşıdır,
Sisli bir şafaktır dudakların.
Sıralarını beklerken ölüler inler
Ilık gülleri altında yatağın.

(Türkçesi: Ülkü TAMER)

UZANMIŞ KADINA KASİDE

Çıplak görmek seni, yâdetmektir yeryüzünü,
Atlardan arınmış, pürüzsüz yeryüzünü,
Saz bitmeyen yeryüzünü, o saf şekli,
Yarına kapalı: Gümüşten sınırı.

Çıplak görmek seni, anlamaktır üzüncünü
Nârin bir endam arayan bir yağmurun
Ya da deniz sıtmasını bir sonsuz yüzde
Kavuşmadan yanağındaki ışığa.

Çınlar ansızın yataklar arasında kan
Ve gelir elimde şimşek çaktıran bir kılıç,
Ama bilmezsin sen nerede gömülü
Kurbağanın ya da menekşenin yüreği.

Karnın senin, bir kökler boğuşmasıdır,
Sınırsız tanyeridir dudakların.
Sırasını bekleyen ölüler inleşir
Ilık gülleri altında yatağının.

(Türkçesi: Adnan ÖZER)

KARŞILAŞMA

Zamanı değil
ne sen ne de ben
karşılaşmaya.
Bilirsin nedenini:
Karasevda
bu benimki!..
Kevgire dönmüş ellerim
baştan aşağı
çivi delikleri.
Kurudu kanım
gel gör halimi.
Sakın dönüp geriye bakma!
Yürü usulca,
ve dua et benim gibi
San Gaetan'a.
Çünkü zamanı değil
ne sen ne de ben
karşılaşmaya.

(Türkçesi: Fahri ÖZDEMİR)

KARŞILAŞMA

Ne sen, ne ben
hazır değiliz
karşılaşmaya.
Biliyorsun nedenini.
Öyle sevdim ki onu!
Bu izden git.
Ellerim
delinmiş
çivilerden.
Görmüyor musun nasıl
nasıl da yitiriyorum kanımı?
Geriye bakma sakın,
yavaşça yürü,
ve dua et bencileyin
San Gaetan'a.
Ne sen, ne ben nasıl olsa,
hazır değiliz
karşılaşmaya.

(Türkçesi: Sabri ALTINEL)

ŞAİR SEVDİĞİNE BİRKAÇ SATIR YAZ DİYOR

Ey canımın köşesi, ey ölüp de yaşayan,
boş beklemek senden birkaç satır;
önümden çiçekler geçerken daldığım olur,
ben benden geçerim yitirirsem seni bir an.

Ölümsüzdür hava. Taş durağan,
ne gölgeyi tanır ne sakınmayı.
Bu Batınî yürek hiç ona gerek duyar mı,
balık olup yağar buz içindeki aydan.

Üzgünüm ne de olsa. Paraladım da
damarladım bir pas bir güvercin olup, belin üzre
savaş verdim diş dişe, zambak zambağa.

Yetişir, ya bir son vereyim deli dolu sözlerime
ya da bırak yaşayayım gönlümün
o hep karanlık ve yangın gecesinde.

(Türkçesi: Adnan ÖZER)

LOLA

Portakalların altında,
Lola kundak bezleri yıkıyor.
Yemyeşil gözleri var onun,
menekşe sesi.

Yazık!
Çiçekli portakal altındaki aşk!

Güneş doluydu
oluktaki su,
zeytinliklerde
bir serçe ötüyordu.

Yazık!
Çiçekli portakal altındaki aşk!

Sonra, Lola
sabunu bitirdiğinde
torerolar gelecek.

Yazık!
Çiçekli portakal altındaki aşk!

(Türkçesi: Sabrı ALTINEL)

LOLA

Yıkıyor portakalın altında
pamuktan kundak bezleri.
Ne yeşil gözleri var,
sesiyse menekşe rengi.

Ah, sevda,
çiçekli portakalın altında!

Güneşle dolu dolu
arkların suyu;
ve zeytin fidanında
bir serçe ötüyordu.

Ah, sevda,
çiçekli portakalın altında!

İyi bakın, tüketince Lola
Bütün sabunu,
Gelecek Torerolar.

Ah, sevda,
çiçekli portakalın altında!

(Türkçesi: Adnan ÖZER)

AMPARO

Amparo,
ne kadar yalnızsın kendi evinde,
aklar giyinmişsin de!

(Ekvator
yaseminle sümbülün arasında)

Bahçemdeki fıskiyelerin
şırıltısını dinliyorsun.
Makara çekişini kanaryanın
inceden.

Öğle oldu mu
selvilere bakıyorsun,
dalları pıtrak gibi kuş dolu selvilere;
gergefine harfler işliyorsun
yavaşça.

Amparo,
ne kadar yalnızsın kendi evinde,
aklar giyinmişsin de!

Amparo,
ne kadar güç bilsen,
"Seni seviyorum!" demek sana.

(Türkçesi: Sabri ALTINEL)

AMPARO

Amparo,
ak elbiselerinle
yapayalnız kalmışsın kendi evinde!

(Ekvator,
sümbülle, yaseminle örtünmüş.)

Bahçendeki fıskiyelerin
ezgisini dinliyorsun,
kanaryaların ince
sesleri eşliğinde.

Akşam oldu mu selvilerin
oynaştığını görürsün kuşlarla birlikte.
Tek tek harfler işlersin
usulca kanaviçene.

Amparo,
ak elbiselerinle
yapayalnız kalmışsın kendi evinde!
Ah, Amparo ah!..
Bu gönül "seni seviyorum" diye
bir söyleyebilse.

(Türkçesi: Fahri ÖZDEMİR)

AMPARO

Yalnız kaldın evinde,
ak elbiselerinle!

Çevrelenmiş Ekvator,
sümbülle, yaseminle.

Dinleyin avlunun
eşsiz fıskiyelerini
ve kanaryanın sarı
inceden sesini.

Akşamları selviler
görürsün kuşlarla titrer,
harfleri işlersin sen gene
usuldan kanaviçene.

Amparo,
yalnız kaldın evinde,
ak elbiselerinle!
Amparo,
ah, gönül bir söylese:
seni seviyorum! diye.

(Türkçesi: Adnan ÖZER)

SERENAT

Islanmış gece
bir ırmak boyu.
Göğsünde Lolita'nın
aşktan ölüyor demetler.

Aşktan ölüyor demetler.

Soyunmuş şarkı söylüyor
gece mart köprülerinde.
Lolita yıkanıyor
tuzlu sular ve sümbüllerle.

Aşktan ölüyor demetler.

Parlıyor şehrin damlarında
gümüşten, anasondan gece.
Çavlanlar, aynalar gümüşü
ak kalçaların anasonu.

Aşktan ölüyor demetler.

(Türkçesi: Adnan ÖZER)

GEZİP TOZAN ADELINA

Denizde portakal olmaz,
aşk da olmaz Sevilya'da.
Esmer, bu ne ateşten gün?
Şemsiyeni versen bana.

Yemyeşil olacak yüzüm
–misket limonu çiyinden–
Ve senin sözlerin –o minik balıklar–
yüzecekler etrafında.

Denizde portakal olmaz.
Ah, sevda desen!
Sevda da olmaz Sevilya'da

(Türkçesi: Adnan ÖZER)

MECNUNUN BİRİ

Ey Mecnun,
zavallı sevdalı,
evinde yaktılar kekik dalını.

Ne git derim sana, ne de kal,
kitlemiş bir kere kapını anahtar.

Gümüş kaplı anahtar
bir kurdeladan sarkar.

Kurdelada şu bir satır;
yüreğim uzaklardadır.

Sokağımda hiç dolanma.
Bırak kalsın her şey havada.

Ey mecnun,
zavallı sevdalı.
Evinde yaktılar kekik dalını.

(Türkçesi: Adnan ÖZER)

VENÜS

Seni böyle gördüm.

Ölü bâkire
sedef yatak üstünde,
çiçeğin ve meltemin çıplaklığı
yelken açmış tükenmeyen ışıkta.

Dünyaydı geride kalan,
o pamuk ve gölge zambağı
izlemede geçip giden sonsuzu
camların gerisinden.

Ölü bâkire,
oymuştu aşkı içten içe.
Şimdi yitiktir saçları
çarşafların köpüğünde.

(Türkçesi: Adnan ÖZER)

İÇTENLİKLE

Ne şairin olmak isterim,
ne sevdalın,
aklamaz seni serildiğin çarşaflar!

Ne düşü bilirsin
ne gündeki parlaklığı.
Mürekkep balığı gibisin,
sıvanmış kokusunda kör çıplaklığın.
Sen, Karmen.

(Türkçesi: Adnan ÖZER)

LİSEDE VE ÜNİVERSİTEDE

İlk görüşte
tanıdım seni.
İkincisinde, o, dedim.

Söyle,
hava sana bunu dediyse.
Soğuk seher vakti
çekiyorum kederimi
ve derken,
bir gülmedir tutuyor beni.
Ben çıkaramadım.
Ama sen tanıdın beni.
Sonra ben de...
Sen tanımadın bu sefer de.
Şimdi geriliyor
ikimiz arasına
telâşsız günlerin ipi,
soluk günlerin paravanı gibi.

İlk görüşte
tanımadım seni.
O, dedim, ikincisinde.

(Türkçesi: Adnan ÖZER)

Çıkadursun sokağa hele
şu dört karasevdalı.

Ah, aman, aman.

İnedursun sokağı
şu üç karasevdalı.

Ah, aman, aman.

Sarılsın birbirine
kalan iki sevdalı.

Ah, aman.

Nasıl giderler çevirip suratlarını
yel ve kalan tek sevdalı.

Ah.

Rastlamazsın bir gezene
mersinlerin altını.

(Türkçesi: Adnan ÖZER)

FEDERICO GARCIA LORCA

Ölülerimizin koskaca ormanı ortasında tüm diğerleri arasından göze çarpan bir isim seçmeye çalışmak ne küstahlık! Anıdan daha eski düşmanlarca katledilen, Andalusia'nın alçakgönüllü çiftçileri, Asturias'daki ölü madenciler, doğramacılar, duvarcılar, köyde ve kentte çalışan ücretli işçiler, katledilen binlerce kadın ve kesilen çocukların her biri gibi, bu atılgan gölgelerin her biri, önünüzde görünmeye hak kazandı; büyük mutsuz bir ülkenin kanıtları olarak; ve her biri, inanıyorum ki, kalplerinizde yer eder, eğer insafsızlık ve kötülükten arınmışsanız. Bu müthiş gölgelerin anılarımızda isimleri vardır, ateşin ve sadakatin isimleri, alışılagelmiş gibi, eski ve soylu gibi saf isimler, "tuz" ve "su" gibi isimler. Tıpkı tuz ve su gibi onlar da toprakla, toprağın sonsuz ismiyle yeniden bir bütün oldular. Fedakârlıklar, acılar, İspanya insanının saflığı ve gücü, bu aklanan mücadelenin kalbindedir –diğer mücadelelerden daha fazla– ovalardaki bir kış panoramasında ve buğdayda ve karla kanın çekiştiği acımasız bir gezegenin gerisinde yücelen dağlarda.

Evet, sessizliğe gömülmüş buncası arasından bir isim, yalnızca bir isim seçmeye nasıl cüret edilebilir? Böylesi bir ölümcül zenginliğin karanlık hecelerinde tuttuklarınız arasından söyleyeceğim isim

öylesine hacimli ve öylesine anlam yüklü ki, onun ismini söylemek, İspanya'nın yüreğinin gürleyen savunucusu olduğu için, şiirlerinin asıl özünü savunarak, ölenlerin tümünün isimlerini söylemek demektir. Federico García Lorca! O, insanlarının bir parçasıydı, bir gitar kadar mutlu ve hüzünlü, bir çocuk kadar, insanları kadar berrak ve derin. Biri çıkıp da, yılmadan, ülkenin her karış toprağını adım adım dolaşarak, bir kurban, sembolik bir kurban bulmak için araştırmalar yaptıysa, o kişi, İspanya'nın özü, onun canlılığı ve derinliği olarak seçilen bu adamın mertebesine erişen hiçbir kimse ve hiçbir şey bulamamıştır.

Evet, iyi seçim yaptılar, onu vururken insan soyunun yüreğini hedeflemişlerdi. Onu, İspanya'ya boyun eğdirmek ve şehit etmek için seçtiler, onu en derin soluğunu tıkamak için seçtiler, onu özünü kurutmak için seçtiler, en solmaz kahkahasını susturmak için seçtiler. Bu ölümün yargılanmasında birbiriyle uzlaştırılamaz iki İspanya vardı; korkunç, melun, çatal tırnaklı yeraltı İspanyası, lânetli İspanya; büyük hanedanın ve kiliseye ait cinayetlerin çarmıha gerilesi, zehirli İspanyası; ve karşısındaki İspanya, yaşama onuruyla ve ruhuyla gülen, sezginin, geleneğin ve keşfin parıltılı İspanyası, Federica García Lorca'nın İspanyası!

O sunulan bir portakal çiçeği gibi, yabanıl bir gitar gibi hareketsiz yatıyor, yaralı bedenini tekmeleyen katillerinin çirkefi altında; ama şiiri gibi, kendilerini savunan insanları gibi, ruhlarından kan sel gibi akarken dimdik ve şarkılar söyleyerek insanoğlunun anısında sonsuzluğa dek yaşamak için.

García Lorca'nın anısını bir yerlere oturtmak güç iştir. Yüzünü yalnızca bir an için aydınlattı o gözalıcı yaşam ışığı; yaralandı artık, yok oldu. Ama yaşamının bu uzun ânı boyunca bedeni güneş ışınlarıyla parıldadı. Gongora ve Lope'nin zamanından beri, İspanya böylesine yaratıcı bir ateş, dilde ve şekilde böylesine bir esneklik görmedi; ve küçük köylerdeki İspanyolların Lope de Vega'nın elbisesinin eteklerini öptükleri zamandan beri, İspanyol dili insanları baştan ayağa büyüleyen böylesi bir şaire sahip olmadı. Onun dokunduğu her şey, hatta estetiğin gizlerinin düzeyinde de olsa –kendinden bir şeyleri açığa vurmaksızın reddedemeyen bilgin bir şair gibi– dokunduğu her şey, insanlar arasıdaki temel değerlere ulaşarak sesin en derin tınılarıyla çınladı. Estetik dediğim zaman, bir başka şeyi anlamamıza izin verin. García Lorca, şiirini ve oyunlarını insan öyküleri ve kalp fırtınaları ile doldurduğu için bir anlamda estetiğe karşıydı, ama bu, şiirin gizeminin en eski sırlarını reddettiği anlamına gelmiyordu. İnsanlar olağanüstü sezgileriyle onun şiirini benimsediler ve bugün Andalusia'nın köylerinde halk şiiri olarak hâlâ söyleniyor. Ama o, bu eğilimi nedeniyle ne kendini övdü, ne de onu kendi yararına kullandı, bundan kaçındı; o, hem iç dünyasını, hem de dış dünyayı hevesle araştırdı.

García Lorca'nın Amerika'da aşırı derecede tutulmasının kökeninde estetiğe karşı oluşu yatmaktadır belki de. Alberti, Aleixandre, Altolaguirre, Cernuda ve diğerleri gibi çok parlak şairler kuşağının, İspanya'nın büyük genç şairlerinin, yazdıklarını estetik olarak kısırlaştıran Gongora'nın gölgesinin buz-

dan etkisini taşımayan tek kişisiydi. Dilin klasikleşmiş babalarından yüzyıllar ve bir okyanus tarafından ayrılan Amerika, karşı konulmaz biçimde insanlara ve kana çekilen bu genç şairin büyüklüğünü fark etti. Üç yıl önce Buenos Aires'te, hep bizden olduğunu kabul eden bir şaire yöneltilen en büyük saygı gösterisine tanık oldum; inanılmaz ölçülerdeki kalabalıklar büyük bir duygusallık ve gözyaşlarıyla, onun şaşırtıcı söz zenginliğinde dile gelen acıklı öyküleri dinlediler. Onun dilinde İspanya'nın ezeli öyküsü yepyeni ve fosforlu bir parlaklığa bürünerek yeniden can buldu: Coşkulu aşk ve ölüm, bir tempoyla dans eden aşk ve ölüm; maskeli ya da çıplak...

Onun anısını, onun fotoğrafını, zaman içindeki bu uzaklıkta kısaca tanımlamak olanaksızdır. Fiziksel olarak o, bir ışık parlaması, sürekli bir enerji, hızlı hareket, mutluluk, parlaklık, tepeden tırnağa insan sevgisine açık tam bir şefkatti. Kişiliği sihirli ve karanlıktı, ve o, mutluluğu beraberinde taşıdı.

Garip ve ısrarlı bir rastlantıyla, biri diğerini büyük ölçüde andıran İspanya'nın en tanınmış iki büyük genç şairi Alberti ve Lorca, çekişmenin kıyısındaydılar. İkisi de Dionysian Andalusialıydı, ahenkli, taşkın, gizemli ve insanlara dönük...

Yine ikisiydi, İspanyol şiirinin kaynağını, Andalusia ve Kastilya'nın bin yıllık folklorunu inceden inceye araştırıp, yazılarını, dilin başlangıcındaki göksel ve pastoral incelikten, inceliğin üstünlüğüne azar azar döken ve İspanya'nın öykülerini sık çalılıklar içinde başlatan...

Sonra ayrıldılar. Biri, Alberti, esirgemez bir cömertlikle kendini ezilenin davasına adar ve yalnızca

o büyüleyici devrimci kaderinin doğrultusunda yaşar; diğeri ise, şiirinde gittikçe artan bir eğilimle, ülkesine, Granada'ya doğru yönelir, tüm kalbiyle oraya geri dönmek ve orada ölmek için. Onların arasındaki, gerçek bir çekişme değildi; onlar iyi ve parlak iki kardeştiler ve bunun örneğini son kez Alberti, Rusya ve Meksika'dan döndükten sonra, onuruna Madrid'te verilen büyük kutlama töreninde Federico'nun her birimiz adına onun hakkında söylediği o büyüleyici sözcüklerde gördük. Birkaç ay sonra, García Lorca, Granada'ya doğru yola çıktı. Ve orada, kaderin garip bir cilvesi olarak, ölüm bekliyordu onu, insanlık düşmanlarının Alberti için sakladıkları ölüm. Ölen büyük yazarımızı unutmaksızın, izin verin, şu anda Madrid'te Serrano Plaja, Miguel Hernandez, Emilio Prados, Antonia Aparicio gibi diğer şairlerle birlikte, insanlarını ve şiirin davalarını savunan, yaşayan büyük yoldaşımız Alberti'yi ikinci kez anımsayalım. Ancak Federico'da başka biçimler alan sosyal sabırsızlık, onun Mağribi ozan ruhuyla daha yakından ilintilidir. Grubu, La Barraca ile diğer yüzyılların unutulmuş büyük tiyatrolarını, Lope de Rueda, Lope de Vega, Cervantes sergileyerek İspanya'nın karışık yollarında dolandılar. Oyunlaştırılan eski baladlar ve şövalyelik öyküleri, yeniden can bulup onun aracılığıyla saf yüreklere geri döndüler. Kastilya'nın en uzak köşelerinde bile biliniyordu onun gösterileri. Onun aracılığıyla, Andalusialılar, Asturiaslılar, Extramaduralılar, kalplerinde yalnızca kısa bir süre uyuyan usta şairlerle bir kez daha söyleştiler, böylesi bir manzara karşısında büyülenerek, ama şaşırmayarak. Ne tarihi kostümler, ne de eski dil, sık sık bir otomo-

bil görmemiş, bir fonograf duymamış köylüleri şaşırtmadı. Çünkü İspanyol köylüsünün o heybetli, hayal gibi görünen yoksulluğunu baştan başa kat ederek –o insanlar ki, ben, hatta ben bile yaşamın kısıtlanmasını gördüm mağaralarda ve otla sürüngen yiyerek– geçti bu sihirli şiir kasırgası; onların yaşam biçimleriyle ateş alan doyumsuzluk zerrecikleri taşıyarak, eski şairlerin düşleriyle birlikte.

O, can çekişmekte olan bu taşra köylerinin insanına bir ayrıcalık gibi sunulan o inanılmaz yoksulluğu gördü. Köylülerle birlikte açık alanlarda ve yeşili kurumuş tepelerde tam bir yıl dayandı ve bu facia onun güneyli yüreğinin büyük bir kederle titremesine neden oldu.

Şimdi onunla ilgili bir öyküyü tekrarlayacağım. Aylar önce küçük kasabalara doğru yeniden yola koyuldu. Lope de Vega'nın Feribanez'ini sergilmeyi tasarlıyorlardı ve Federico, eski köylü ailelerinin sandıklarında saklamış olabilecekleri otantik onyedinci yüzyıl giysilerinden bulabilmeyi umarak, araştırma yapmak üzere önden Extramadura'nın en uzak yörelerine gitti, mavi ve altın rengi elbiseler, ayakkabılar, tesbihler (kolyeler), yüzyıllardan beri ilk kez gün ışığına çıkan eski giysilerden oluşan garip bir yığınla çıkageldi. Karşı konulmaz çekiciliğiyle ele geçirmişti bunları.

Extramadura'da bir köyde bir gece, bir türlü uyku tutmamıştı ve neredeyse şafak sökmek üzereydi. Acımasız Extramadura kırları, hâlâ sisle kaplıydı. Federico, gün doğumunu seyretmek için, devrilmiş heykellerden birinin üzerine oturdu. Bunlar onsekizinci yüzyıldan kalma mermer şekillerdi ve büyük İspan-

yol beyzadelerinin mülklerinin pek çoğunda görüldüğü gibi terk edilmiş bir malikânenin girişinde uzanmışlardı. Federico, gözünü dikmiş heykel gövdelerine, onların yükselen günle öfkelenen beyazlıklarına bakıyordu, minicik bir kuzu yakınlarda otlamaya başlayan sürüsünden ayrıldığı sırada. Birden yarım düzine kara domuz yolu geçip kuzuya saldırdı ve Federico'nun şaşkınlığı ve dehşetiyle geçen dakikalar içinde onu parçalayıp, hırsla yedi. Anlatılmaz bir korkuyla kımıldayamaz hale gelen Federico, kuzucuk o yapayalnız şafağın aydınlığında ve yıkılmış heykeller arasında kara bir domuz tarafından öldürülüp yutulurken seyirci kaldı.

Madrid'e döndüğünde bunu bana anlattığı zaman sesi hâlâ titriyordu; çocuksu duyarlığı nedeniyle bu ölümcül facia onu çılgınlık derecesinde huzursuz etmişti. Şimdi onun ölümü, onun anılarımızdan silinmeyen dehşet verici ölümü, o kanlı şafağı anımsatıyor. Belki de, bu büyük, nazik, peygamber benzeri şaire kendi ölümünün görüntüsü önceden korkunç bir sembolle sunuldu yaşam tarafından.

Yiten büyük yoldaşımızın anısını huzurlarınıza getirmeye çabaladım. Çok kişi benden toprak ve savaştan uzak, oturaklı, şairce sözcükler bekliyor olabilirdi. Kimilerine göre en uygun söz, İspanya'nın ağırbaşlı bir umutla karışan inanılmaz elemlere dayanıklı olduğudur. Ben bu elemi çoğaltmayı ya da umutlarınızı yıkmayı arzu etmedim, ama daha geçenlerde İspanya'dan gelen ben, bir Latin Amerikalı, kökte ve dilde İspanyol olan ben, onların uğradıkları felaketler dışında herhangi bir şeyden söz edecek gücü bulamıyorum kendimde. Ben ne bir politikacıyım, ne

de isteyerek politik çekişmelere girdim, ama çoğu kişinin yansızlık taşımasını istediği sözlerim elemle, öfkeyle boyanmıştır. Anlamalısınız, anlamalısınız ki, biz İspanyol Amerikası şairleri ve İspanya şairleri, dilimizde şu anın anlamına ışık tutan, içimizde en büyük bildiğimiz birinin katilini asla unutamayız ve asla bağışlayamayız. Size yalnızca bir şairin yaşamını ve ölümünü anımsattığım İspanya'nın tüm acıları içinde bağışlananlar olsa da, bu cinayeti asla unutamayız. Bunu asla unutmayacağız ve asla bağışlamayacağız. Asla!..

PABLO NERUDA

TARİHLERLE LORCA'NIN HAYATI

1898	Granada'ya bağlı Fuentevaqueros'ta doğdu.
1898-1913	İlköğrenim Fuentevaqueros'ta. Kısa bir süre Almeria'da koleje gider. Buradan ayrılması hastalık nedeniyledir. Granada'da koleje gider.
1914	Granada Üniversitesi'nde felsefe, edebiyat ve hukuk öğrenimi. Gitar ve piyano dersleri alır.
1916-1917	İlk şiirlerini kaleme alır.
1917	İlk edebi çalışmasını yayımlatır. Çağdaşı Zorrilla'nın tiyatrosu üzerine geniş bir makaledir bu. Kastilya bölgesini gezer.
1918	İlk kitabını yayımlatır; "İzlenimler ve Manzaralar".
1919	Madrid'e gider.

1920	İlk tiyatro oyunu "Kelebeğin Laneti"ni yazar. Bu oyun "Teatro Eslava"da sahnelenir.
1921	İlk şiir kitabı olan "Libro de Poemas – Şiirler Kitabı"m yayımlatır.
1922	"Conte Jondo" müzik festivaline katılır. "Conte Jondo" şiirlerinden bazılarını yazar.
1923	Granada'da "Çocuk Festivali"ne katılır.
1924	"Şarkılar" kitabını bitirir. "Çingene Romansları"na başlar.
1925	"Moriana Pineda" adlı tiyatro oyununu bitirir. Cadaquês'de Salvador Dali'nin evinde kalır.
1927	"Şarkılar" kitabını yayımlatır. Çingene Romansları'ndan bazılarını yayımlatır.
1928–1929	"El Cavacal" adlı tiyatro grubu ile çalışmalar.

1929 Madrid'te şiir üzerine ilk konferansını verir.
Amerika'ya gidiş.
Colombia Üniversitesi, New York, seminer öğrencisi.

1930 New York'ta yaşamını sürdürür.
"Şair New York'ta" yazılır.

1931 "Şair New York'ta" üzerine konferans; Madrid'te "Conte Jondo Şiiri" adlı çalışmasını yayımlatır.

1932 "La Barraca" adlı tiyatro topluluğunu kurar, yönetir.

1933 "La Barraca" ile Arjantin, Uruguay ve Brezilya turneleri.
Neruda ile tanışır.

1934 "Yerma" adlı oyunu sahnelenir.

1935 Çeşitli şiir okumaları, konferans ve anma konuşmaları.

1936 "Kanlı Düğün" yayımlanır.
Tekrar New York gezisi.
Birkaç şiiri yayımlanır.
Madrid'ten Granada'ya döner.
16 Ağustos günü Falanj milisleri tarafından evinden alınır. 19 Ağustos günü kurşuna dizilir.

İÇİNDEKİLER

Üç Irmağın Küçük Baladı 13
Üç Nehrin Küçük Baladı 19
Üç Irmağın Küçük Baladı 25
Düş 31
Düş 34
Bir Temmuz Gününe Balad 37
Canımın Gölgesi 47
İşin Doğrusu 49
Doğrusu 51
Gerçek Bu 53
Tan Ağarırken 55
Alacakaranlık 57
Sabah Pazarına Gazel 59
Sabahleyin Kurulan Pazara Gazel 61
Sabah Çarşısı Gazeli 63
Ayağı Karıncalı 65
Roma'ya Doğru Haykırış 69
Durağanlık ve Son Ezgi 77
Thamar ve Amnon 79
Sezilmemiş Aşka Gazel 91
Umutsuz Aşka Gazel 93
Umutsuz Aşka Gazel 96
Dinlenen Kadına Kasîde 99
Uzanmış Kadına Kasîde 101

KARŞILAŞMA 103
KARŞILAŞMA 104
ŞAİR SEVDİĞİNE BİRKAÇ SATIR YAZ DİYOR 105
LOLA 107
LOLA 110
AMPARO 113
AMPARO 115
AMPARO 117
SERENAT 119
GEZİP TOZAN ADELINA 122
MECNUNUN BİRİ 123
VENÜS 125
İÇTENLİKLE 126
LİSEDE VE ÜNİVERSİTEDE 127
YÜZ YILLIK AŞKA GAZEL 130

FEDERICO GARCIA LORCA 133

TARİHLERLE LORCA'NIN HAYATI 141

İÇİNDEKİLER 145

Federico García Lorca

Bir görsem geçtiğini
Elvira Kapısı'ndan
öğrensem de adını
koyversem gözyaşlarımı...

ISBN 975-9169-27-4